

arkivXet

information från arkiv gävleborg

årgång 29 nr 3/2020

Amerikaner med rötter i Forsa

Tack vare arkivet från Forsas baptister kunde amerikanerna få reda på mer om sina förfäder. Privat foto. Sid. 2-3

Irja Olsson lämnar in sitt arkiv

Sid. 8-9

Klarar du vårt fotoquiz?

Sid. 10-11

Tema: Släktforskning

Dana Norquist behövde hjälp att hitta platsen där hennes förfäder bott. (Ett d föll bort ur släktens efternamn vid flytten till USA.)

Dana hittade rötterna i Forsa

Dana Norquist är en av alla amerikaner som är nyfiken på sina rötter. Efter att ha åkt på kryssning till städer runt Östersjön stannade hon i Sverige för att söka upp platsen där hennes förfäder bott.

Hon visste vad de hette - Pehr Nordquist och Lena, eller Helena, Ersdotter. Men så var det detta med Gävle och Gävleborg. Dana trodde att Gävle var rätt ställe, åkte hit och hänvisades till Arkiv Gävleborg. En enkel koll visade att hon hamnat i rätt län men på fel plats. Paret hon sökte hade bott i Forsa!

Dana hyrde bil och gjorde en utflykt till Hälsingland och vi på arkivet kollade om vi kunde hitta mer om hennes förfäder. Vi tittade i husförhörlängden från Forsa och fann en intressant uppgift - paret Nordquist var baptister.

Noteringar som "baptist" eller "icke-döpt" i husförhörlängden gör det värt att ta reda på om det finns

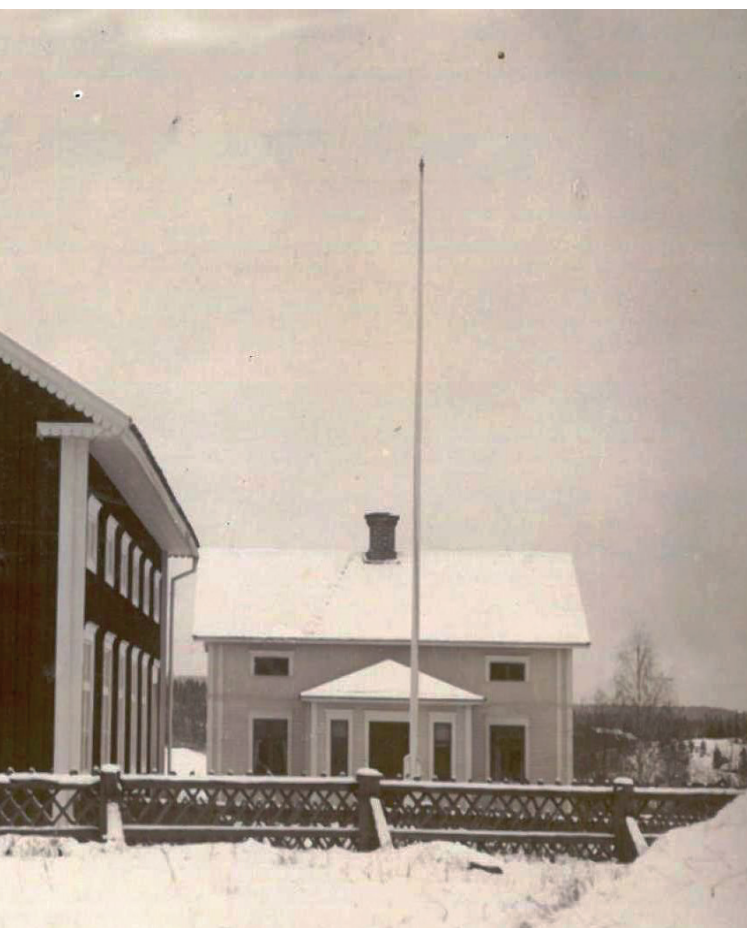
Elimkapellet i Funsta som familjen Nordquist var med om att bygga. Foto ur arkivet från Forsa baptistförsamling.

1882	14/5	Ett års hyra för skolfallen	40:-
	4/6	Satt Bibelplan, vorna, skrivtafeln, bekännefö	18: 50
		Bidrag till Vermeapparaterna af	
		Pehr Samuelsson i Funsta	10:-
		J. Persson dit	10
		Erich Jönsson Weda	10
		Anders Persson Frogsta	5
		P. Nordquist Säger	5
		P. Måhris	1
		P. Sundberg Hetta	5

I kassaboken kan vi se att P Nordquist bidrog med fem kronor till kapellets "vermeapparat".

arkiv från frikyrkliga församlingar på orten. Forsa baptistförsamlings arkiv finns i Arkiv Gävleborg. Där hittade vi snabbt familjemedlemmarna i protokoll och kassaböcker.

Familjen Nordquist visade sig vara viktiga personer i församlingen. Pappa Pehr var engagerad i bygget av bönhuset, mamma Lena och dottern Karin tillhörde syföreningen som med sitt arbete samlade in pengar till bygget. De yngre bröderna gick i söndagsskolan som Karin hade förtroendet att leda.

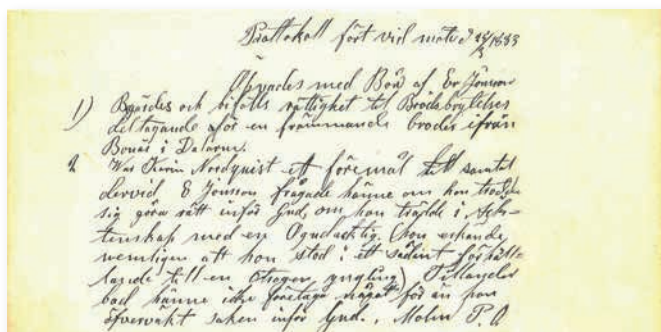
Paret från Forsa hade fem söner, här är alla på ett foto taget i USA. Fr v Carl Johan, Emil, Gustav, Erik och Petter. System Karin saknas på bilden. Dana Norquist är ättling till Gustav i mitten.

meddelade Pehr Nordquist att han också skulle till Amerika. Han tog med sig äldste sonen redan i maj 1883, året därpå följde resten av familjen efter.

Att de var baptister var en nyhet för Dana och ättlingarna "over there". De hade försökt hitta parets grav utan att lyckas. Informationen om att de var baptister gav dem en ny ledtråd. De kontaktade en baptistkyrka på orten dit paret flyttat, Uppsala i Minnesota. Pastorn där kunde bekräfta att paret varit medlemmar i församlingen och han kunde även peka ut den omärkta gravplatsen.

Tack vare föreningsarkivet från Forsas baptister vet Norquists nu mer om sina svenska rötter. De vet också var paret Nordquist fick sin sista vila och har rest en sten till minne över dem.

Ulla Ejemar

Protokollet från mötet i mars 1883 när man tog upp Karin Nordquist förhållande med en "otrogen yngling".

Men så hände något. I protokollet från mars 1883 kan vi läsa att Karin anklagades för att umgås med "en otrogen yngling", han tillhörde inte församlingen. Hon fick frågan om hon "trodde sig göra rätt inför Gud om hon trädde i äktenskap med en Ogudacktig" som det står i protokollet. Hon uppmanades att akta sig för en sådan "frestelse" som kunde vara ett verk av Satan.

Vid samma möte berättade en församlingsmedlem att han skulle emigrera till Amerika. Vid nästa möte

"Informationen om att de var baptister gav dem en ny ledtråd."

Var är släktforskarna?

I snart sagt varje hem sitter någon framför datorn på jakt efter sina rötter. Men hur många söker sig till källor som inte finns ett knapptryck bort? Det brukar jag fråga mig, jag är nämligen också en hängiven släktforskare.

Till Arkiv Gävleborg hittar flera hundra personer varje år, de besöker vår forskarsal eller mejlar frågor. Medlemmar uppmärksammar sin förenings historia, skolelever skriver uppsatser om idrottsklubbar och kvinnliga rösträttsskämpar, författare kollar i tidningar på jakt efter tidskänsla snarare än rena fakta, journalister letar bakgrunder till artiklar ...

En och annan släktforskare dyker också upp. Ändå är de få med tanke på hur många vi är.

Kanske känner man inte till att det kan finnas arkiv

Hitta till källorna

Ofta berättas i släkten att någon varit aktiv nykterist eller flitigt besökt bönhuset. Ett foto på farfar i klubbdräkt, ett medlemskort eller en fackföreningsbok kan annars vara ledtråden som gör det värt att söka i ett föreningsarkiv.

Enklast är när man i husförhörslängden hittar noteringen "Baptist" eller "Icke-döpt". Då kan man undersöka om det finns arkiv från ortens frikyrkliga församlingar. En matrikel visar om någon varit medlem, protokollsbooken kan berätta om någon gjort större avtryck i verksamheten. Ett foto på bönhuset eller en historik kan ge en intressant bakgrund även om släktingen inte utmärkt sig.

På samma sätt kan man närma sig andra förenings- eller företagsarkiv.

Några tips på var man kan söka:

- Arkiv Gävleborg med cirka 6 000 arkivbildare från föreningar, företag, byar, gårdar och privatpersoner.
- Nationella Arkivdatabasen, NAD, på Riksarkivets sida www.riksarkivet.se listar arkiv från en rad olika institutioner
- Hembygdsföreningar
- Kommunarkiv
- Näringsliv i Norrland

Hittar man ett arkiv kontaktar man den institution som har det. Handlingarna finns ofta enbart på papper. Enstaka dokument som går snabbt att söka fram kan man få kopia av via post eller e-post, men oftast får man boka ett besök i forskarsalen för att ta del av dokumenten.

där man får veta mer om farfarsfars karriär som höjdhoppare? Eller om hans roll i nykterhetsföreningen eller facket? Det kan vara svårt att veta var man ska börja, men samtidigt blir det roligare när man lyckas ta reda på mer om en person än bara datum för födelse, vigsel och död.

I det här numret av ArkivXet visar vi exempel på vad släktforskare kan hitta i våra arkiv.

De är ofta lite krångligare att söka i, men får man napp är det desto roligare. Som för Dana Norquist som fick veta mycket hon inte kände till sedan tidigare tack vare arkivet från Forsas baptister.

Ulla Ejemar

databas.arkivgavleborg.se		
Arkivbildarnamn	Första	Sista
NORDANSTIGS EKUMENISKA VIDEOGRUPP	1989	1998
NORDANSTIGSOFFENSIVEN	1972	1995
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING	1875	1980
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING FÖRSAMLINGSGRUPPEN	1918	1935
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING G K -KÅREN	1960	1973
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING JUNIORFÖRENINGEN MORGONSTJÄRNAN	1929	1967
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING JUNIORFÖRENINGEN SOLSTRÅLEN, BREDÅKER	1950	1954
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING KVINNOFÖRENINGEN KLIPPAN	1903	1976
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING SYFÖRENINGEN I BREDÅKER	1924	1934
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING SÖNDAGSKOLAN	1877	1973
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING UNGDOMSFÖRENINGEN	1894	1976
BERGSJÖ 2 BAPTISTFÖRSAMLING UNGDOMSFÖRENINGEN MORGONRODNADEN, BREDÅKER	1905	1935
BERGSJÖ FRIA MISSIONSFÖRSAMLING		

På Arkiv Gävleborgs hemsida finns en databas där man kan ta reda på vilka arkiv som finns.

Glöm inte idrottsarkiven!

Hos Arkiv Gävleborg förvaras närmare 350 olika arkiv med anknytning till idrottsrörelsen i länet. För den släktforskare som redan kommit en bit på vägen, och har börjat se sig om efter information utöver den mest grundläggande, kan idrottsarkiven visa sig vara en riktig guldgruva.

I medlemsförteckningarna listas aktiva och passiva medlemmar, styrelseledamöter och funktionärer av olika slag. Vissa idrottsföreningar var från början nischade på ett sätt som påverkade hur medlemssammansättningen såg ut. Hudiksvalls ABK, till exempel, hängde nära ihop med arbetarrörelsen. GGIK var godtemplarnas idrottsklubb, alltså en förening för sportande nykterhetsvänner. I kamratklubbarna, det vill säga föreningar som heter IFK följt av ett ortnamn, är andelen läroverkselever vanligtvis stor.

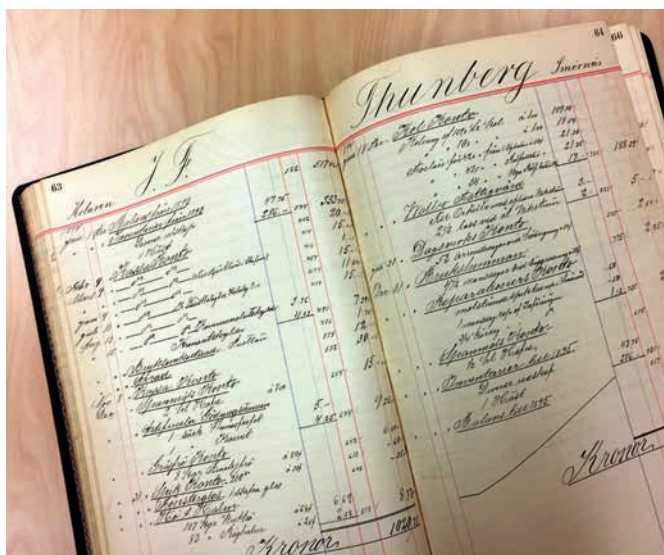
Långt ifrån alla som är med i en idrottsförening är själva aktiva idrottare, i alla fall inte på den nivå att det lämnar avtryck i arkiven. Men om man anar att en släkting tävlat med viss framgång kan det vara lönt att gå igenom resultatlistor, förteckningar över rekordhållare, matchrapporter och liknande sammanställningar. Sådana kan finnas i de enskilda föreningsarkiven, antingen under egna serierubriker eller till exempel

bland tidningsurklippen. Fast ofta hittar man dem mer komplett bevarade i de stora distriktsförbunden, Gästriklands och Hälsinglands idrottsförbund samt de olika specialidrottsförbunden.

I första hand är det alltså olika typer av listor och förteckningar som släktforskaren kan ha glädje av. En annan källa värd att nämna är fotografier, i synnerhet lagbilder. Det förutsätter förstås att de är ordentligt försedda med namnuppgifter och gärna ytterligare information, vilket de ofta, men dessvärre inte alltid är.

Jörgen Björk.

Hälsinglands Idrottsförbund	
Mickelsson, Hilding, Jordbrukare, Rängejö	
1946-47 Ledamot av dist. or.-nämnd	Utmärkelser:
1947-48 " " " " " "	1949 "Pörtundets hederstecken i silver"
1948-49 " " " " " "	
1949-50 " " " " " "	
1950-51 " " " " " "	
1951-52 " " " " " "	
1952-53 " " " " " "	
1953-54 " " " " " "	
1954-55 " " " " " "	
1955-56 " " " " " "	
1956-57 " " " " " "	
1957-58 " " " " " "	
1958-59 " " " " " "	
1959-60 " " " " " "	
1960-61 " " " " " "	
1961-62 " " " " " "	
1962-63 " " " " " "	
1963-64 " " " " " "	
1964-65 " " " " " "	
1965-66 " " " " " "	
1966-67 " " " " " "	
1967-68 " " " " " "	
1968-69 " " " " " "	
1969-70 " " " " " "	
1970-71 " " " " " "	
1971-72 " " " " " "	
1972-73 " " " " " "	
1973-74 " " " " " "	
1974-75 " " " " " "	
1975-76 " " " " " "	
1976-77 " " " " " "	
1977-78 " " " " " "	
1978-79 " " " " " "	
1979-80 " " " " " "	
1980-81 " " " " " "	
1981-82 " " " " " "	
1982-83 " " " " " "	
1983-84 " " " " " "	
1984-85 " " " " " "	
1985-86 " " " " " "	
1986-87 " " " " " "	
1987-88 " " " " " "	
1988-89 " " " " " "	
1989-90 " " " " " "	
1990-91 " " " " " "	
1991-92 " " " " " "	
1992-93 " " " " " "	
1993-94 " " " " " "	
1994-95 " " " " " "	
1995-96 " " " " " "	
1996-97 " " " " " "	
1997-98 " " " " " "	
1998-99 " " " " " "	
1999-00 " " " " " "	
2000-01 " " " " " "	
2001-02 " " " " " "	
2002-03 " " " " " "	
2003-04 " " " " " "	
2004-05 " " " " " "	
2005-06 " " " " " "	
2006-07 " " " " " "	
2007-08 " " " " " "	
2008-09 " " " " " "	
2009-10 " " " " " "	
2010-11 " " " " " "	
2011-12 " " " " " "	
2012-13 " " " " " "	
2013-14 " " " " " "	
2014-15 " " " " " "	
2015-16 " " " " " "	
2016-17 " " " " " "	
2017-18 " " " " " "	
2018-19 " " " " " "	
2019-20 " " " " " "	
2020-21 " " " " " "	
2021-22 " " " " " "	
2022-23 " " " " " "	
2023-24 " " " " " "	
2024-25 " " " " " "	
2025-26 " " " " " "	
2026-27 " " " " " "	
2027-28 " " " " " "	
2028-29 " " " " " "	
2029-30 " " " " " "	
2030-31 " " " " " "	
2031-32 " " " " " "	
2032-33 " " " " " "	
2033-34 " " " " " "	
2034-35 " " " " " "	
2035-36 " " " " " "	
2036-37 " " " " " "	
2037-38 " " " " " "	
2038-39 " " " " " "	
2039-40 " " " " " "	
2040-41 " " " " " "	
2041-42 " " " " " "	
2042-43 " " " " " "	
2043-44 " " " " " "	
2044-45 " " " " " "	
2045-46 " " " " " "	
2046-47 " " " " " "	
2047-48 " " " " " "	
2048-49 " " " " " "	
2049-50 " " " " " "	
2050-51 " " " " " "	
2051-52 " " " " " "	
2052-53 " " " " " "	
2053-54 " " " " " "	
2054-55 " " " " " "	
2055-56 " " " " " "	
2056-57 " " " " " "	
2057-58 " " " " " "	
2058-59 " " " " " "	
2059-60 " " " " " "	
2060-61 " " " " " "	
2061-62 " " " " " "	
2062-63 " " " " " "	
2063-64 " " " " " "	
2064-65 " " " " " "	
2065-66 " " " " " "	
2066-67 " " " " " "	
2067-68 " " " " " "	
2068-69 " " " " " "	
2069-70 " " " " " "	
2070-71 " " " " " "	
2071-72 " " " " " "	
2072-73 " " " " " "	
2073-74 " " " " " "	
2074-75 " " " " " "	
2075-76 " " " " " "	
2076-77 " " " " " "	
2077-78 " " " " " "	
2078-79 " " " " " "	
2079-80 " " " " " "	
2080-81 " " " " " "	
2081-82 " " " " " "	
2082-83 " " " " " "	
2083-84 " " " " " "	
2084-85 " " " " " "	
2085-86 " " " " " "	
2086-87 " " " " " "	
2087-88 " " " " " "	
2088-89 " " " " " "	
2089-90 " " " " " "	
2090-91 " " " " " "	
2091-92 " " " " " "	
2092-93 " " " " " "	
2093-94 " " " " " "	
2094-95 " " " " " "	
2095-96 " " " " " "	
2096-97 " " " " " "	
2097-98 " " " " " "	
2098-99 " " " " " "	
2099-00 " " " " " "	
2100-01 " " " " " "	
2101-02 " " " " " "	
2102-03 " " " " " "	
2103-04 " " " " " "	
2104-05 " " " " " "	
2105-06 " " " " " "	
2106-07 " " " " " "	
2107-08 " " " " " "	
2108-09 " " " " " "	
2109-10 " " " " " "	
2110-11 " " " " " "	
2111-12 " " " " " "	
2112-13 " " " " " "	
2113-14 " " " " " "	
2114-15 " " " " " "	
2115-16 " " " " " "	
2116-17 " " " " " "	
2117-18 " " " " " "	
2118-19 " " " " " "	
2119-20 " " " " " "	
2120-21 " " " " " "	
2121-22 " " " " " "	
2122-23 " " " " " "	
2123-24 " " " " " "	
2124-25 " " " " " "	
2125-26 " " " " " "	
2126-27 " " " " " "	
2127-28 " " " " " "	
2128-29 " " " " " "	
2129-30 " " " " " "	
2130-31 " " " " " "	
2131-32 " " " " " "	
2132-33 " " " " " "	
2133-34 " " " " " "	
2134-35 " " " " " "	
2135-36 " " " " " "	
2136-37 " " " " " "	
2137-38 " " " " " "	
2138-39 " " " " " "	
2139-40 " " " " " "	
2140-41 " " " " " "	
2141-42 " " " " " "	
2142-43 " " " " " "	
2143-44 " " " " " "	
2144-45 " " " " " "	
2145-46 " " " " " "	
2146-47 " " " " " "	
2147-48 " " " " " "	
2148-49 " " " " " "	
2149-50 " " " " " "	
2150-51 " " " " " "	
2151-52 " " " " " "	
2152-53 " " " " " "	
2153-54 " " " " " "	
2154-55 " " " " " "	
2155-56 " " " " " "	
2156-57 " " " " " "	
2157-58 " " " " " "	
2158-59 " " " " " "	
2159-60 " " " " " "	
2160-61 " " " " " "	
2161-62 " " " " " "	
2162-63 " " " " " "	
2163-64 " " " " " "	
2164-65 " " " " " "	
2165-66 " " " " " "	
2166-67 " " " " " "	
2167-68 " " " " " "	
2168-69 " " " " " "	
2169-70 " " " " " "	
2170-71 " " " " " "	
2171-72 " " " " " "	
2172-73 " " " " " "	
2173-74 " " " " " "	
2174-75 " " " " " "	
2175-76 " " " " " "	
2176-77 " " " " " "	
2177-78 " " " " " "	
2178-79 " " " " " "	
2179-80 " " " " " "	
2180-81 " " " " " "	
2181-82 " " " " " "	
2182-83 " " " " " "	
2183-84 " " " " " "	
2184-85 " " " " " "	
2185-86 " " " " " "	
2186-87 " " " " " "	
2187-88 " " " " " "	
2188-89 " " " " " "	
2189-90 " " " " " "	
2190-91 " " " " " "	
2191-92 " " " " " "	
2192-93 " " " " " "	
2193-94 " " " " " "	
2194-95 " " " " " "	
2195-96 " " " " " "	
2196-97 " " " " " "	
2197-98 " " " " " "	
2198-99 " " " " " "	
2199-00 " " " " " "	
2200-01 " " " " " "	
2201-02 " " " " " "	
2202-03 " " " " " "	
2203-04 " " " " " "	
2204-05 " " " " " "	
2205-06 " " " " " "	
2206-07 " " " " " "	
2207-08 " " " " " "	
2208-09 " " " " " "	
2209-10 " " " " " "	
2210-11 " " " " " "	
2211-12 " " " " " "	
2212-13 " " " " " "	
2213-14 " " " " " "	
2214-15 " " " " " "	
2215-16 " " " " " "	
2216-17 " " " " " "	
2217-18 " " " " " "	
2218-19 " " " " " "	
2219-20 " " " " " "	
2220-21 " " " " " "	
2221-22 " " " " " "	
2222-23 " " " " " "	
2223-24 " " " " " "	
2224-25 " " " " " "	
2225-26 " " " " " "	
2226-27 " " " " " "	
2227-28 " " " " " "	
2228-29 " " " " " "	
2229-30 " " " " " "	
2230-31 " " " " " "	
2231-32 " " " " " "	
2232-33 " " " " " "	
2233-34 " " " " " "	
2234-35 " " " " " "	
2235-36 " " " " " "	
2236-37 " " " " " "	
2237-38 " " " " " "	
2238-39 " " " " " "	
2239-40 " " " " " "	
2240-41 " " " " " "	
2241-42 " " " " " "	
2242-43 " " " " " "	
2243-44 " " " " " "	
2244-45 " " " " " "	
2245-46 " " " " " "	
2246-47 " " " " " "	
2247-48 " " " " " "	
2248-49 " " " " " "	
2249-50 " " " " " "	
2250-51 " " " " " "	
2251-52 " " " " " "	
2252-53 " " " " " "	
2253-54 " " " " " "	
2254-55 " " " " " "	
2255-56 " " " " " "	
2256-57 " " " " " "	
2257-58 " " " " " "	
2258-59 " " " " " "	
2259-60 " " " " " "	
2260-61 " " " " " "	
2261-62 " " " " " "	
2262-63 " " " " " "	
2263-64 " " " " " "	
2264-65 " " " " " "	
2265-66 " " " " " "	
2266-67 " " " " " "	
2267-68 " " " " " "	
2268-69 " " " " " "	
2269-70 " " " " " "	
2270-71 " " " " " "	
2271-72 " " " " " "	
2272-73 " " " " " "	
2273-74 " " " " " "	
2274-75 " " " " " "	
2275-76 " " " " " "	
2276-77 " " " " " "	
2277-78 " " " " " "	
2278-79 " " " " " "	
2279-80 " " " " " "	
2280-81 " " " " " "	
2281-82 " " " " " "	
2282-83 " " " " " "	
2283-84 " " " " " "	
2284-85 " " " " " "	
2285-86 " " " " " "	
2286-87 " " " " " "	
2287-88 " " " " " "	
2288-89 " " " " " "	
2289-90 " " " " " "	
2290-91 " " " " " "	
2291-92 " " " " " "	
2292-93 " " " " " "	
2293-94 " " " " " "	
2294-95 " " " " " "	
2295-96 " " " " " "	
2296-97 " " " " " "	
2297-98 " " " " " "	
2298-99 " " " " " "	
2299-00 " " " " " "	
2300-01 " " " " " "	
2301-02 " " " " " "	
2302-03 " " " " " "	
2303-04 " " " " " "	
2304-05 " " " " " "	
2305-06 " " " " " "	
2306-07 " " " " " "	
2307-08 " " " " " "	
2308-09 " " " " " "	
2309-10 " " " " " "	
2310-11 " " " " " "	
2311-12 " " " " " "	
2312-13 " " " " " "	
2313-14 " " " " " "	
2314-15 " " " " " "	
2315-16 " " " " " "	
2316-17 " " " " " "	
2317-18 " " " " " "	
2318-19 " " " " " "	
2319-20 " " " " " "	
2320-21 " " " " " "	
2321-22 " " " " " "	
2322-23 " " " " " "	
2323-24 " " " " " "	
2324-25 " " " " " "	
2325-26 " " " " " "	
2326-27 " " " " " "	
2327-28 " " " " " "	
2328-29 " " " " " "	
2329-30 " " " " " "	
2330-31 " " " " " "	
2331-32 " " " " " "	
2332-33 " " " " " "	
2333-34 " " " " " "	
2334-35 " " " " " "	
2335-36 " " " " " "	
2336-37 " " " " " "	
2337-38 " " " " " "	
2338-39 " " " " " "	
2339-40 " " " " " "	
2340-41 " " " " " "	
2341-42 " " " " " "	
2342-43 " " " " " "	
2343-44 " " " " " "	
2344-45 " " " " " "	
2345-46 " " " " " "	
2346-47 " " " " " "	
2347-48 " " " " " "	
2348-49 " " " " " "	
2349-50 " " " " " "	
2350-51 " " " " " "	
2351-52 " " " " " "	
2352-53 " " " " " "	
2353-54 " " " " " "	
2354-55 " " " " " "	
2355-56 " " " " " "	
2356-57 " " " " " "	
2357-58 " " " " " "	
2358-59 " " " " " "	
2359-60 " " " " " "	
2360-61 " " " " " "	
2361-62 " " " " " "	
2362-63 " " " " " "	
2363-64 " " " " " "	
2364-65 " " " " " "	
2365-66 " " " " " "	
2366-67 " " " " " "	
2367-68 " " " " " "	
2368-69 " " " " " "	
2369-70 " " " " " "	
2370-71 " " " " " "	
2371-72 " " " " " "	
2372-73 " " " " " "	
2373-74 " " " " " "	
2374-75 " " " " " "	
2375-76 " " " " " "	
2376-77 " " " " " "	
2377-78 " " " " " "	
2378-79 " " " " " "	
2379-80 " " " " " "	
2380-81 " " " " " "	
2381-82 " " " " " "	
2382-83 " " " " " "	
2383-84 " " " " " "	
2384-85 " " " " " "	
2385-86 " " " " " "	
2386-87 " " " " " "	
2387-88 " " " " " "	
2388-89 " " " " " "	
2389-90 " " " " " "	
2390-91 " " " " " "	
2391-92 " " " " " "	
2392-93 " " " " " "	
2393-94 " " " " " "	
2394-95 " " " " " "	
2395-96 " " " " " "	
2396-97 " " " " " "	
2397-98 " " " " " "	
2398-99 " " " " " "	
2399-00 " " " " " "	
2400-01 " " " " " "	
2401-02 " " " " " "	
2402-03 " " " " " "	
2403-04 " " " " " "	
2404-05 " " " " " "	
2405-06 " " " " " "	</

1894 i siffror över kolaren och arrendatorn J F Thunberg i Smörnäs.

Bruksarkivet berättar om kolaren

I Gävleborg har funnits många små och stora järnbruk. Kolare, smeder och ladugårdspigor har varit knutna till bruket. Finns arkiv bevarade kan vi få veta mycket om dem.

I Oslättsfors bruk hittar vi kolaren Johan Fredrik Thunberg i en avräkningsbok för 1894. Den och andra böcker från bruket ger många fakta om honom.

Familjen bodde i ett arrendetorp i Smörnäs. Thunberg arbetade sommartid med kolning, kolbottnarna hade namn som Nybotten, Rotfallsbotten och Amerikabotten. Han körde fram kolet med en häst som bruket värderade till 286 kronor. Vintertid körde han fram timmer ur skogen. I juni 1894 skjutsade han "avlidne Wikström" till Ockelbo, där Wikström väl skulle begravas.

Thunberg gjorde dagsverken åt bruket. I slutet av juli 1894 arbetade han med höbärgning i en vecka och i december grusade han vägen. Vi får till och med veta att ett av torpets fönster gått sönder, ett fönsterglas åt Thunberg i Smörnäs har bruket tagit upp som omkostnad. Bruket har för övrigt ett särskilt konto för fönsterglas där man kan se att det gick åt många rutor ...

Kvinnor är mer sällsynta i bruksarkiven. Men de kan finnas där, som Kajsa Lundqvist som skötte postgången och städade kontoret i Oslättsfors. Utöver Oslättsfors bruksarkiv, som deponerats av Billerud Korsnäs, har Arkiv Gävleborg flera bruksarkiv från västra Gästrikland. I arkivsök på hemsidan kan man se vilka. I Riksarkivets nationella arkivdatabas, NAD, kan man också söka bruksarkiv. De är sällan digitaliserade.

Ulla Ejemar

Klamparens död blev en notis

Gamla dagstidningar kan vara en utmärkt källa för släktforskaren. Familjeannonser och familjenotiser har varit viktiga inslag i dagspressen.

I mars 1948 hittar vi till exempel i Arbetarbladet döds-annonsen över klamparen Johan Emanuel Andersson i Norrsundet och en nyhetsnotis om hans tragiska död i en hjärtattack på tåget mellan Bergby och Hamrångefjärden. En lärarinna på samma ort, Harriet Sandberg, uppmärksammas när hon fyller 50 i samma veva. Notisen berättar var hon är född, att hon kommer från en prästfamilj och är aktiv i både Röda korset och Majblommekommittén i Norrsundet.

Med datum för dödsfall, födelsedagar eller bröllop kan man som släktforskare ganska snabbt hitta eventuella notiser i lokaltidningen. Knepigare kan det vara att söka artiklar om olycksfall, brott eller andra händelser. Man behöver för det mesta ha ett ungefärligt datum för än så länge måste man oftast bläddra sig fram i dagstidningarna, antingen i inbundna lägg eller på mikrofilm.

Söka på ort- eller personnamn kan man göra i Kungliga bibliotekets databas över digitaliserade svenska dagstidningar. Tidningar äldre än 115 år ligger öppna för alla att söka i hemifrån via internet. 2022 ska alla dagstidningar utgivna till 1906 finnas där. Databasen fylls hela tiden på.

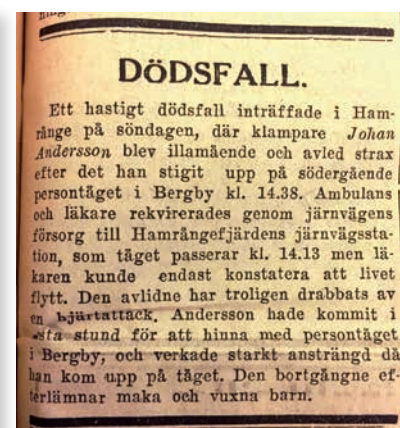
Arkiv Gävleborgs hemsida listar alla arkivets tidningar

<http://arkivgavleborg.se/dagstidningar>

Länk till Kungliga bibliotekets:

<https://tidningar.kb.se>.

Flera av länets bibliotek och släktforskarföreningar har också dagstidningar.

Dödsannons och nyhetsnotis om Johan Andersson i Norrsundet.

Pingisbordet lockade ungdomarna till logen i Lörstrand. Foto troligen från sent 50-tal.

Foto troligen från återinvigningen av orderhuset i slutet på 50-talet. Vi gissar att dockan var en högvinst i ett lotteri.

Nyκτηhetslogen - en källa att ösa ur

Ordenshus har ofta spelat en central roll i länets byar. Där har man träffats för att gå på möten, lyssna på föredrag, kolla på film eller dansa. Nyκτηhetsrörelsen har vårdat sig om sina hus, om sin verksamhet och sina arkiv.

I Arkiv Gävleborg finns över tusen arkivbildare från länets olika nyκτηhetsorganisationer. IOGT-NTO lokalförening 4699 Syskonringen, Lörstrand är bara en av dem. I arkivet finns listor över medlemmar, protokoll och mycket mer som berättar om den breda verksamhet de bedrev. Här hittar man förstås också enskilda personers uppdrag.

I medlemslistor kan det framgå när någon gått med i logen och om personen flyttat in från någon annan loge. Om Anna Hansson får vi till exempel veta att hon gick med i en loge 18 år gammal 1921 och att hon 1939 flyttade från logen i Sunnanå till Lörstrand.

Ibland kan det framgå om någon "brutit löftet", det vill säga druckit sprit, men någon sådan uppgift finns inte om Anna Hansson.

Logen i Lörstrand drev både bibliotek och biograf, Sveabio. Handlingar från biblioteket listar alla böcker som fanns att låna och alla låntagare. Den första boken som köptes in handlade om föreningsorganisation men redan den femte var en klassiker: Selma Lagerlöfs "Jeru-

Matrikelblad		No 120 i medlemsboken (journalen för underreknande av konstitutionen).												
Namn:	Hansson Anna													
Yrke eller titel:	Fru													
Född den	12/4 1903 i Gäddede församling													
Adress:	Park 10 Lörstrand	Tel. 10												
Ny adress:		Tel.												
Ny adress:		Tel.												
Ny adress:		Tel.												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Intagen i logen:</th> <th>Erhållit graderna:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Som ny medlem den 19</td> <td>Grundloge 23/1 1921</td> </tr> <tr> <td>på rekommendation av</td> <td>Kretsloge 19</td> </tr> <tr> <td>På klareringskort den 15/1 1939</td> <td>Distrikloge 19</td> </tr> <tr> <td>från logen nr 3480 Sunnanå, Framtid</td> <td>Storloge 19</td> </tr> <tr> <td>På rekommendation från ungdomslogen / ungdomslaget / scoutavdelningen / SQU-avdelningen:</td> <td>I.S. Loge 19</td> </tr> </tbody> </table>			Intagen i logen:	Erhållit graderna:	Som ny medlem den 19	Grundloge 23/1 1921	på rekommendation av	Kretsloge 19	På klareringskort den 15/1 1939	Distrikloge 19	från logen nr 3480 Sunnanå, Framtid	Storloge 19	På rekommendation från ungdomslogen / ungdomslaget / scoutavdelningen / SQU-avdelningen:	I.S. Loge 19
Intagen i logen:	Erhållit graderna:													
Som ny medlem den 19	Grundloge 23/1 1921													
på rekommendation av	Kretsloge 19													
På klareringskort den 15/1 1939	Distrikloge 19													
från logen nr 3480 Sunnanå, Framtid	Storloge 19													
På rekommendation från ungdomslogen / ungdomslaget / scoutavdelningen / SQU-avdelningen:	I.S. Loge 19													
Diplom och utmärkelsetecken:														

Anna Hanssons blad i medlemsmatrikeln. När det gäller medlemslistor är i allmänhet endast äldre listor öppna för forskning. Listor över nu levande personers medlemskap lämnas inte ut.

salem". 1936 hade biblioteket 31 låntagare och 141 böcker. Hyvlaren Alb. Markusson ansvarade för biblioteket. Varje fredagskväll var det öppet i biblioteket som också var hans sovrum!

Irja Olsson bär på två kulturer

Journalisten och författaren Irja Olsson, i dag 83 år, började nyligen fundera över vad hon skulle göra med sitt arkiv. Svaret blev Arkiv Gävleborg.

– Redan som barn kände jag att rötterna är viktiga, jag sparade brev från mormor, mina syskon och min far. Historia är viktigt, det har jag alltid tyckt, kanske tack vare att jag hade bra lärare, berättar hon.

– När jag tittade på mitt samlande insåg jag att det här är historia, Finlands och Sveriges.

Irja Olsson är på senare år kanske mest känd för sitt arbete med att ge röst åt de finska krigsbarnen. Hon har skrivit dokumentära berättelser om sin egen och syskonens upplevelse av att fly, skickas till Hofors och återvända till ett Finland märkt av kriget. Hon har också arbetat aktivt i Riksförbundet för Finska Krigsbarn och dess lokalförening i Gävle-Dala. Där har många fått träffa andra med samma bakgrund, dela positiva minnen och berätta om sorg och skam de ibland känt över att ha blivit ivägskickade.

Enbart till Gävleborg kom cirka 4 000 barn under krigsåren, många återvände till Finland, men en del gjorde som Irja och hennes sysstrar som återvände till Sverige som vuxna.

Irja och systemen Arja åkte under sent 1950-tal till Hofors för att återse platsen där de varit som barn. Besöket tog en oväntad vändning. På väg hem skulle de byta tåg i Gävle och telegrafera till pappa att de var på väg. Men staden visade sig från sin bästa sida, Irja beskriver poetiskt att allt var så fint, inbäddat i glittrande snöflingor.

– Jag kände en kärlek till Gävle, här är jag hemma!

Och så blev det. Gävle blev hemma, men hon har aldrig släppt det finska - språket, kulturen och tillhörigheten till släkten.

Så började ett liv i Sverige för Irja Kerttula, som hon hette innan hon gifte sig. Hon arbetade på kaféer, tog sånglektioner, blev sångerska och körledare, gifte sig med Gävlebon Evans Olsson och blev trebarnsmor i Hille. På kvällarna engagerade hon sig i Finska klubben, där hon senare blev ordförande. Hon började skriva för Gefle Dagblad och var i flera år tidningens finskspråkiga reporter, ett par gånger i veckan levererade hon nyheter om och för finstalande.

– Jag ville lyfta min språkgrupp, därför engagerade jag mig i finska föreningar, dansgrupper, barngrupper, språkgrupper – ett tag ledde jag studiecirklar i svenska för finnar som kommit till Sverige för att arbeta.

Finska flaggan har en given plats på bordet när högtider firas hos Irja Olsson, som många kommer ihåg som rösten i Radio Gävleborgs finska sändningar. Privat foto.

"Mitt samlande är historia, Sveriges och Finlands"

– Jag ville vara ett exempel, titta, jag började från ingenstans men det går om man tycker det är roligt och anstränger sig, berättar Irja som fortsatte utbilda sig, först på Komvux och senare på Uppsala universitet och

högskolan i Gävle.

När lokalradion, Radio Gävleborg, startade finska sändningar lockades Irja Olsson dit. Det var genom radion hon själv på sätt och vis återvände till sin första erfarenhet av Sverige, den som krigsbarn. Hon fick möjlighet att gå en skrivarkurs på universitetet i Tammerfors. En uppgift var att skriva en personlig essä.

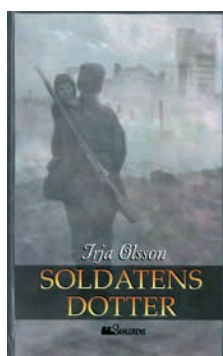
– Jag hade inte vågat ta i det, ville inte vara ett krigsbarn som bara grät och berättade - men jag var ju en av dem! Och som barn var det likadant, vi pratade inte om våra erfarenheter, jag visste inte ens att en av mina vänner också varit i Sverige under kriget.

Det blev en stark berättelse som gavs ut som bok, den uppmärksammade självbiografiska dokumentärromanen "Soldatens dotter". Den följde hon upp med "Kriget kastar långa skuggor" om återkomsten till "drömlandet" Sverige.

I Arkiv Gävleborg finns nu Irja Olssons personarkiv med klippböcker som sträcker sig från 1958 till 2020. De rymmer artiklar om finska föreningar, finska invandrare, de finska krigsbarnen och relationer mellan Sverige och Finland. I arkivet finns dessutom material från bland annat Gävle-Dala lokalförening för finska krigsbarn.

Irja Olssons självbiografiska böcker utgivna 2005 och 2012.

I dag är krigsbarnen till åren. Riksförbundet är nedlagt liksom de flesta lokalföreningarna eftersom de som finns kvar är för gamla för att orka fortsätta. De finska tidningsidorna har försvunnit liksom lokalradions finska sändningar, i gengäld finns kanalen Sveriges Radio Finska och finskspråkiga program på TV 2 där krigsbarnens berättelser uppmärksammas. Och arkiven och berättelserna finns kvar, öppna för alla att ta del av.

Irja Olsson är fortfarande aktiv, nu arbetar hon och två andra pensionerade radioreportrar på en bok om lokalradions finska redaktioners historia.

Ulla Ejemar

Övriga arkiv om finska krigsbarn i Arkiv Gävleborg:

- Gävleborgs länskommitté för Finlandsbarn
- Söderhamns distriktskommitté för Finlandsbarnen
- Hudiksvallsortens Finlandskommitté
- Idenors Finlandskommitté
- Slakten Tegelbergs arkiv
- Röda korset Gävleborgsdistriktet
- Alfta Rödakorskrets
- Finlandsbarnen i Gimo

Kan du svaren? Testa arkivets

QUIZ!

Frågorna är sammanställda av Jörgen Björk. Svaren återfinns på sista sidan.

Fråga 1

Arbrå BK möter Valbo AIF 1978. Mellan 1983 och 1985 tränades Arbrå BK av en sedermera internationellt erkänd fotbollstränare. Vem?

- 1. Georg "Åby" Ericson
- X. Sven- Göran "Svennis" Eriksson
- 2. Lasse Lagerbäck

Fråga 3

Bilden är tagen av Leif Jäderberg 1970. Vilket år uppfördes (och brann) Gävlebocken för första gången?

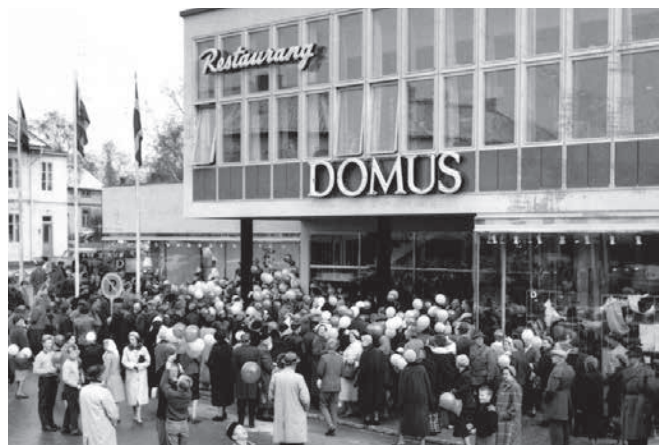
- 1. 1946
- X. 1956
- 2. 1966

Fråga 2

Rädda Voxnadalen protesterade mot planerna på ett förvaringsrum för radioaktivt avfall i Svartboberget. I vilken enhet mäter man radioaktivt sönderfall?

- 1. Becquerel
- X. Ampere
- 2. Kelvin

Fråga 4

Hösten 1959 invigdes Domusvaruhuset i Ljusdal. Domus är latin och betyder:

- 1. Hem
- X. Säkerhet
- 2. Alltid

Bilderna i quizzet är hämtade från Arkiv Gävleborgs hemsida där vi har en ny avdelning med foton från länets kommuner.

<http://arkivgavleborg.se/fotografier-i-arkiven>

Fråga 5

Bergviks lysjunta sålde sina alster för att finansiera framdragande av gatubelysning på orten. Vem uppfann den elektriska glödlampan?

- 1. Thomas Edison
- X. Gustaf Dalén
- 2. Alfred Nobel

Fråga 6

Blindbockslek på Hofors hälsoklubbs julfest 1956. Klubben inspirerades av en kontroversiell finlandssvensk hälsopropagandist. Vem då?

- 1. Rudolf Steiner
- X. Are Waerland
- 2. Mona Tumba

Fråga 7

Bilden är tagen 1905. Tittar man noga ser man att unionsflaggan fortfarande vajar ovanför Folkets park i Sandviken.

Med vilket land var Sverige i union mellan 1814 och 1905?

- 1. Finland
- X. Norge
- 2. Danmark

Fråga 8

Barn från Frälsningsarmén i Delsbo. Fotot är taget 1920. Vad hette hon som introducerade Frälsningsarmén i Sverige?

- 1. Hanna Ouchterlony
- X. Elisabeth Hesselblad
- 2. Emilia Fogelklou

God Jul & Gott Nytt År

**önskar vi våra läsare med en härlig bild på
smällkarameller och pepparkaksgubbar
anno 1949.**

Bild ur arkivet från Ateljé J-berg.

Kontakta oss i förväg!

**Vill du lämna in arkiv eller forska?
Kontakta oss alltid i förväg!**

Just nu kan vi inte garantera att vi kan ta emot besök som vanligt. Orsaken är givetvis coronaviruset. Av omsorg om besökare och personal följer vi råden från Region Gävleborg och Folkhälsomyndigheten, därför har arkivet stängt till efter helgerna då vi hoppas kunna öppna igen för bokade besök.

Vårt mål är att så snart det går åter öppna för forskarbesök och leveranser. Vi räknar däremot inte med att kunna ta in gruppbesök från föreningar eller skolor än på ett tag.

I övrigt arbetar vi som vanligt med att ta hand om inlevererat material och ge råd och service via telefon och e-post.

Under pandemin är vi generösa med kostnadsfri eftersökning, skanning och kopiering om det inte är lämpligt att besöka oss.

FACIT (1 - 2) (2 - 1) (3 - 2) (4 - 1) (5 - 1)
(6 - X) (7 - X) (8 - 1)

arkiv Gävleborg

Arkivet bevarar och tillgängliggör arkivhandlingar från föreningar, företag och privatpersoner i Gävleborgs län.

Ordinarie öppettider vardagar 8.30 – 16.00
Kvällsöppet måndagar till kl 19.00 (jan-maj, sept-dec)

Redaktion: Ulla Ejemar, Jörgen Björk, Evelin Skoglund

Arkiv Gävleborg
Fältskärsleden 10, 802 80 Gävle
(gamla postterminalen)
tel 026 - 10 88 70
e-post: arkivet@arkivgavleborg.se
hemsida: www.arkivgavleborg.se
www.facebook.com/arkivgavleborg.se